

Rekenmodellen OVL: op zoek naar de weg tussen de bomen in het bos

Rekentools en aanbevelingen voor ovl zijn er in alle soorten en maten: voor total cost of ownership, installatie- en macro-energielabel, zicht op licht, kengetallen, enzovoorts. Voor gemeenten zijn het uiterst handige hulpmiddelen om energiegebruik en kostenbesparingen voor ovl in kaart te brengen, maar welk rekeninstrument is het meest geschikt?

• door Rien Kort

Voor gemeenten is het een absolute must om energieverbruik en besparingsmogelijkheden goed te becijferen. De inkoop voor ovl moet vanaf 2015 voor de volle 100% duurzaam zijn. Een rekentool is een ideaal instrument om de energie-efficiency in beeld te brengen, maar een bepaald soort rekenmethode kiezen, dat valt nog niet mee, want het aanbod dijt steeds meer uit. Zo ziet de gebruiker door de bomen het bos niet meer. Waarom zijn er eigenlijk zoveel rekenmethoden en heeft een dergelijke hoeveelheid wel nut?

Synchronisatie

Binnen het IGOV zijn er leden die eerder vandaag dan morgen willen beginnen met het snoeien in het oerwoud aan rekenmodellen. Ovl-beleidsmedewerker Arthur Noordhoek van de gemeente Eindhoven peilt of er onder de IGOV-leden animo is voor het oprichten van een werkgroep die gaat onderzoeken waar synchronisatie mogelijk is. Gemeenten worden volgens hem geconfronteerd met een grote aanwas aan technologische energiebesparende oplossingen, die

vaak tegen een redelijk hoge prijs worden aangeboden. “Van gemeenten wordt verwacht dat zij zo duurzaam mogelijk inkopen. Een rekenmodel is daarbij een instrument waarmee kan worden nagegaan of de aanschaf van energie-efficiënte producten ook economisch aantrekkelijk is. Verder wil een gebruiker weten of in ieder geval de investering wordt terugverdiend.” Ook met een goed functionerende tool kan richting marktpartijen en de landelijke politiek een signaal worden afgegeven dat producten tegen een te hoge prijs op de markt worden gezet, aldus Noordhoek.

Afwijken

En dat is het punt waar de schoen volgens Noordhoek echt wringt. Vanuit de markt en de overheid worden er diverse berekeningsmethoden aangeboden, maar de uitkomsten en de rekenmethodiek van de verschillende modellen wijken nogal van elkaar af. “Daardoor is het voor de gemeenten onduidelijk bij welke kosten het zwaartepunt ligt. Zijn dat de investerings-, de rente- of de onderhoudskosten? Bij sommige rekenmethodieken ontbreken bepaalde kostencompo-

nenten zelfs. Het ontbreekt ons verder aan een uniform, transparant kostenplaatje, omdat gemeenten onderling verschillende methodieken gebruiken. De berekening van de terugverdienperiode bijvoorbeeld kan bij de één fors afwijken van die van de andere gemeenten, ook al is er sprake van hetzelfde energieverbruik. En dat scheidt verwarring”, zo constateert hij.

Vier rekentools

Veel gemeenten maken gebruik van de tools die worden aangeboden door de overheid. AgentschapNL ontwikkelde in 2007 een OVL energiescan Zicht op Licht, waarmee gemeenten het besparingspotentieel van de eigen ovl inzichtelijk kunnen maken. Onder meer in samenwerking met de NSVV zijn in daarop volgende jaren drie extra rekentools bedacht. “De tools zijn aanvullend van aard, maar

dataset. Als die alleen al per methodiek wordt gelijkgesteld, krijg je volgens mij ook een grotere acceptatie onder gemeenten. Het kost ze tot nu toe veel werk om al die verschillende systemen te vullen.”

A++

Voor Citytec vormde dat een reden om hun eigen rekenmodel te behouden. “Voor het bepalen van een energielabel maken wij gebruik van de gegevens uit onze database. Anders waren wij ook veroordeeld tot een grote hoeveelheid invulwerk.” Verder zijn de huidige energielabels volgens Van Loon te star om de razendsnelle technische ontwikkelingen bij te houden: “Het A-label van dit jaar kan volgend jaar alweer zijn gedevalueerd naar B. Voor je het weet krijg je dezelfde toestand als met koelkasten met labels A++.”

“De A en B-categorieën zijn met de huidige energie-efficiën-

‘Producten worden tegen een te hoge prijs op de markt gezet’

dien elk wel een eigen doel”, vertelt lichtadviseur Rob van Heur van onderzoekscentrum Laborelec. Hij ondersteunt AgentschapNL bij het onderhoud en de verdere aanscherping van de aangeboden rekenmodellen. De vier rekentools vormen volgens van Heur allemaal een deel van de puzzel. De tool Zicht Op Licht is een globale en grove methode voor gemeenten om te checken waar nog energie kan worden bespaard. “Vervolgens bepaal je de doelstelling en de gewenste mate van besparing. Ga ik als gemeente bijvoorbeeld voor een label C of D? Met de rekentool installatie-energielabel bereken je op straatniveau of je huidige installatie aan het gekozen label voldoet. Wellicht betekent dit dat je moet investeren in energie-efficiëntere apparatuur.” Door opschaling van het installatie-energielabel, is het macro-energielabel ontstaan dat op gemeentelijk niveau het besparingsniveau kan berekenen. Met de rekenhulp energie-efficiënte armaturen kunnen de benodigde investering, het financiële voordeel in het onderhoud en de terugverdienperiode worden berekend.

Kengetallen zijn een geschikte methodiek om energiebesparingen in kaart te brengen, maar daar komt wel een harde voorwaarde bij kijken, aldus Van Heur: “Kengetallen geven meer informatie over ovl dan rekenmodellen. Daar staat tegenover dat het invoeren van gegevens dieper gaat. Het vergt een uiterst nauwkeurig bijgehouden ovl-database met areaalgegevens. Daarvan is niet bij alle gemeenten sprake.”

Samenvoegen

Het samenvoegen van alle tools zou een geweldig idee zijn, vindt Van Heur, maar het kost veel tijd om zoiets te ontwikkelen: “Dat doe je niet in één avondje achter de computer. Intussen worden wij regelmatig door gemeenten benaderd met nieuwe vragen over energiebesparing. Wanneer er veel vragen komen over een bepaald thema, dan is het mogelijk dat ook daarop wordt ingespeeld met een nieuwe rekentool.” Tot die tijd blijft het een verwarrende situatie, vindt Cor van Loon van Citytec: “Graag zien wij wat meer samenhang tussen al die rekenmodellen, labels en kengetallen. Bovendien is elke tool voorzien van een eigen, individuele

te technieken niet of moeilijk haalbaar, maar daar is bewust voor gekozen”, riposteert Boudewijn Huenges Wajer, adviseur van AgentschapNL. “Daardoor blijft er nog een behoorlijke ruimte over om toekomstige systeemverbeteringen in te passen.” Hij kan zich aan de andere kant voorstellen dat de groep rekentools een wat onoverzichtelijke indruk maakt, en zou graag zien dat enkele tools in elkaar worden geschoven. Nu het beheer van het macrolabel bij de NSVV ligt, is het volgens Huenges Wajer voor de daarin vertegenwoordigde marktpartijen een aangewezen taak om die integratie verder op gang te brengen. “Aan de andere kant moet worden voorkomen dat een volledig geïntegreerd systeem niet te complex wordt.”

Bewustwording en keerpunt

Piet Verburg van Ziut en lid van de commissie ovl van de NSVV vindt juist dat er op dit moment niet te veel rekenmodellen zijn: “Het geeft aan dat het realiseren van energiebesparing leeft bij commerciële partijen, gemeenten én overheidsinstanties. Of het nou linksom of rechtsom gaat, men wil een kwaliteitsverbetering of energiebesparing teweegbrengen en dat is positief.” Volgens hem hebben alle verschillende methodieken bijgedragen aan deze bewustwording. “Nu is het moment aangebroken om te kijken hoe we tot één systeem kunnen komen.” Daarom is het belangrijk dat alle aanbieders van rekenmodellen met elkaar in gesprek blijven. Vijf jaar geleden was het gezamenlijk ontwikkelen van een uniform rekenmodel niet mogelijk, omdat elke club zijn eigen belangen had, aldus Verburg, maar men is nu op een keerpunt aangekomen: “Alle betrokken partijen zijn nu regelmatig in gesprek. Ook Ziut werkt samen met partijen als het IGOV en de NSVV aan de invulling van die uniforme wens.”

www.igov.nl